

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
і консалтингу**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ
неперервної освіти і туризму
Кулаєць М.М.
«16» червня 2020 р

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри
цивільного та господарського права
Протокол № 12 від «16» червня 2020 р.
завідувач кафедри
О. Ю. Піддубний

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОРАДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	073 «Менеджмент»
Освітня програма	«Дорадництво»
Орієнтація освітньої програми	освітньо-професійна
Форма навчання	Денна, заочна
Термін навчання (обсяг кредитів ЄКТС)	1,5 роки (90)
На основі	ОС «Бакалавр», ОС «Магістр»
Освітній ступінь	Магістр

Розробник Світличний Олександр Петрович, доктор юридичних наук,
професор кафедри цивільного та господарського права

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОРАДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	073 «Менеджмент»	
Освітня програма	«Дорадництво»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	2	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	10 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	10 год.	8 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	100 год.	102 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дорадча діяльність в Україні розглядається як важливий елемент державної аграрної політики, тому для дорадників необхідними та важливими є набуття та володіння не тільки правових знань, але й потреба в аналізі існуючих правових реалій, вивчення проблем та перспектив розвитку правової науки в аграрній сфері.

Мета: сформувати у студентів систему теоретичних знань і практичних навичок реалізації норм вітчизняного законодавства у дорадчій діяльності.

Завдання: вивчення та засвоєння основних понять, інститутів, принципів і джерел дорадницької діяльності, положень щодо організації та діяльності сільськогосподарського дорадництва; необхідність поширення правових знань; вміння в практичній діяльності застосовувати набуті знання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- основні засади дорадчої діяльності в Україні;
- нормативно-правове супроводження дорадчої діяльності.

вміти:

- на підставі норм норми чинного законодавства надати необхідну консультацію правового характеру в сфері дорадчої діяльності;
- приймати обґрунтовані правові рішення у спірних правових ситуаціях;
- складати процесуальні та інші документи правового характеру.

Вимоги до результатів засвоєння дисципліни (універсальні, загальні та спеціальні компетенції)

Загальні компетентності

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу явищ та процесів
- Здатність застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях
- Здатність застосовувати інформаційні і комунікаційні технології для пошуку та аналізу науково-технічної інформації, організації наукових досліджень та оброблення одержаних результатів
- Здатність до проведення наукових досліджень на високому професійному рівні
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, прагнення до саморозвитку
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, готовність нести відповідальність за прийняті рішення
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблемні питання
- Здатність працювати в команді та автономно
- Здатність працювати в контексті міжнародної інтеграції
- Здатність розробляти та керувати проектами
- Здатність володіння навиками дорадчої діяльності

- Здатність виявляти ініціативу та підприємливість, діяти соціально відповідально

- Здатність володіння українською та щонайменше однією з іноземних мов на рівні професійного і побутового спілкування

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

- Знання найбільш передових концептуальних та методологічних основ в сфері дорадництва.

- Знання законодавства України та нормативно- правових актів Європейського Союзу.

- Здатність орієнтуватися в нормативно-правових актах зарубіжних країн в сфері дорадництва.

- Уміння проводити критичний аналіз, оцінку і синтез нових та складних ідей.

- Уміння розробляти та реалізовувати проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі соціальні, культурні, етичні та інші проблеми у сфері дорадництва.

- Наявність лідерських навичок, що передбачає: - уміння встановлювати цілі, визначати пріоритети та орієнтири в сфері дорадництва; - навички зі стратегічного планування; - уміння працювати з великим обсягом інформації та здатність виконувати одночасно декілька завдань; - уміння вести ділові переговори; - уміння досягати кінцевих результатів.

- Уміння приймати ефективні рішення, що передбачає: - аналіз державної політики; - наявність необхідних знань для ефективного розподілу та використання ресурсів (людських, матеріальних, фінансових).

- Компетентності у сфері комунікації та взаємодії, що передбачають: - уміння здійснювати ефективну комунікацію; - уміння спілкуватися в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю для дослідження та вирішення нагальних питань сфери дорадництва; - уміння налагоджувати і підтримувати співпрацю та партнерську взаємодію; - уміння бути відкритим для спілкування та відкритим у провадженні професійної діяльності.

- Компетентності в сфері управління змінами, що передбачають: - уміння формувати плани змін та покращень; - управляти змінами та реакцією (спротивом) на них; - проводити оцінку ефективності змін.

- Здатність демонструвати та послуговуватися в професійній діяльності та побуті особистісними компетенціями, зокрема проявляти: - принциповість, рішучість і вимогливість під час прийняття рішень; - спрямованість на служіння суспільству, захист національних інтересів; - системність у виконанні будь-яких завдань і обов'язків; інноваційність та неупередженість; самоорганізацію та саморозвиток; уміння працювати в стресових ситуаціях.

- Здатність до управління публічними фінансами, що передбачає: знання основ бюджетного законодавства; знання системи державного контролю у сфері публічних фінансів.

- Здатність роботи з інформацією, що включає: знання основ законодавства про інформацію; уміння працювати в умовах електронного урядування.

- Здатність до автономного прийняття рішень та їх реалізації.

- Уміння брати на себе відповідальність та нести її, зокрема в частині соціальної відповідальності за результати прийняття стратегічних рішень.

- Здатність до саморозвитку та самовдосконалення протягом життя, відповідальність за навчання інших.

3.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика становлення та розвитку дорадництва. Структура дорадчої служби.

Тема 1. Загальна характеристика становлення та розвитку дорадництва.

Сільськогосподарське дорадництво - інститут аграрного права. Поняття зміст, і завдання дорадницької діяльності. Поняття різновиду дорадництва. Поняття «дорадництво», «дорадча діяльність». Юридичне дорадництво. Сільськогосподарський дорадник. Сільськогосподарський експерт-дорадник. Правові норми, які регулюють дорадництво. Особливості правового регулювання дорадництва у сільському господарстві. Надання сільськогосподарських дорадчих послуг. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації сільськогосподарських дорадників.

Тема 2. Організаційна структура дорадчої служби.

Повноваження Верховної Ради України. Повноваження Кабінету Міністрів України. Порядок визнання статусу саморегульованої організації. Реєстр сільськогосподарських дорадчих служб, дорадників і експертів-дорадників здійснюється відповідно до реєстрів.

Змістовий модуль 2. Фінансування дорадчої діяльності. Надання дорадчих послуг на сорти рослин та селекції у тваринництві

Тема 3. Правові засади фінансування дорадчої діяльності.

Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність». Фінансування інформаційно-консультаційної (дорадчої) служби. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки сільськогосподарської дорадчої служби. Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами. Порядок та умови проведення конкурсу з надання соціально спрямованих дорадчих послуг.

Тема 4. Надання дорадчих послуг на прикладі охорони прав на сорти рослин та селекції у тваринництві

Надання дорадчих послуг суб'єктами сільськогосподарської дорадчої діяльності суб'єктам господарювання. Завдання аграрної політики України. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин». Положення про Державний реєстр заявок на сорти рослин. Суб'єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин. Умови набуття права інтелектуальної власності на сорт рослин. Порухення прав на сорт рослин. Загальнодержавні програми селекції у тваринництві. Права інтелектуальної власності на породу тварин. Порухення законодавства про племінну справу у тваринництві.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ПОВНОГО ТЕРМІНУ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика становлення та розвитку дорадництва												
Тема 1. Загальна характеристика становлення та розвитку	31	4	2	-	-	25	29	2	2			25
Тема 2. Організаційна структура дорадчої служби.	29	2	2	-	-	25	31	4	2			25
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>60</i>	<i>6</i>	<i>4</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>50</i>	<i>60</i>	<i>6</i>	<i>4</i>			<i>50</i>
Змістовий модуль 2. Фінансування дорадчої діяльності. Надання дорадчих послуг на сорти рослин та												
Тема 3. Правові засади фінансування дорадчої	31	2	4	-	-	25	29	2	2			25
Тема 4. Надання дорадчих послуг на	29	2	2	-	-	25	31	2	2			27
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>60</i>	<i>4</i>	<i>6</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>50</i>	<i>60</i>	<i>4</i>	<i>4</i>			<i>52</i>
Усього годин	120	10	10	-	-	100	120	10	8			102

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика становлення та розвитку дорадництва.	2
2	Організаційна структура дорадчої служби.	2
3	Правові засади фінансування дорадчої діяльності.	4
4	Надання дорадчих послуг на прикладі охорони прав на сорти рослин та селекції у тваринництві	2
Разом		10 год

5. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, КОМПЛЕКТИ ТЕСТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТАМИ

1. Поняття та завдання сільськогосподарського дорадництва.
2. Зміст сільськогосподарського дорадництва.
3. Особливості правового регулювання дорадництва у сільському господарстві
4. Підготовка та перепідготовка сільськогосподарських дорадників.
5. Опишіть значення досудового врегулювання господарських спорів.
6. Поняття та елементи позову.
7. Правове регулювання ведення особистого селянського господарства.
8. Загальні засади формування інституту аграрно-правової відповідальності
9. Поняття земельної частки (паю) та право на неї.
10. Коло осіб, які мають право на земельну частку (пай)
11. Порядок виділення на місцевості земельної ділянки власнику земельної частки (паю)
12. Загальна характеристика правового регулювання трудових відносин у сільськогосподарських підприємств.
13. Аграрно-договірні відносини, поняття та види.
14. Договори сфері реалізації сільськогосподарської продукції.
15. Засади створення державної реєстрації та припинення діяльності сільськогосподарських товаровиробників.
16. Договори у сфері реалізації сільськогосподарської продукції.
17. Правове становище фермерських господарств.
18. Правове забезпечення додержання дисципліни праці на підприємствах АПК
19. Кваліфікаційне свідоцтво дорадника
20. Державна підтримка дорадчої діяльності
21. Підстави для відмови у внесенні до Реєстру дорадчих служб та видачі сертифіката

ПАКЕТ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Аграрно-договірні відносини, поняття та види.
2. Договори сфері реалізації сільськогосподарської продукції

Тестові завдання різних типів

1. Вставте відповідності:

1. Сільськогосподарський дорадник	А. проводить діяльність не на постійній основі Б. має достатній фаховий рівень
2. Сільськогосподарський експерт-дорадник	В. на професійній основі проводить дорадчу діяльність С. надає послуги на запит дорадчих служб та дорадників

2. Регулювання дорадчої діяльності здійснюють. Встановіть відповідності:

1. ВРУ	А. Здійснює державне регулювання в галузі дорадчої діяльності
2. КМУ	Б. Бере участь у розробці державних цільових програм дорадчості
3. Мінагрополітики	В. Реалізує державну політику в галузі дорадчої діяльності
4. Саморегулювальна організація	С. Затверджує загальнодержавні програми в галузі дорадчої діяльності

3. Дорадча діяльність за напрямком здійснення поділяється на:

1. Організаційне дорадництво
2. Технологічне дорадництво
3. Економічне дорадництво
4. Юридичне дорадництво
5. Соціально-побутове дорадництво
6. Фінансове дорадництво

4. Право на отримання дорадчих послуг мають:

2. Фізичні та юридичні особи Фізичні та юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність у сільській місцевості
3. Сільське населення
4. Органи виконавчої влади
5. Органи місцевого самоврядування

5. Дорадча служба - є особою

6. Кваліфікаційні комісії за результатами складання іспиту приймають рішення про:

1. Здачу кваліфікаційного іспиту
2. Видачу кваліфікаційного свідоцтва

3. Нездачу кваліфікаційного іспиту
4. Перездачу кваліфікаційного іспиту

7. До складу персонального складу регіональних комісій з дорадництва входять представники:

1. Мінаграрполітики
2. Громадської професійної організації
3. УААН
4. НУБіП України
5. МОН України

8. Положення про реєстр сільськогосподарських дорадчих служб затверджено:

1. КМУ
2. Мінаграрполітики
3. МОН України

9. Термін дії кваліфікаційного свідоцтва становить років

10. У разі незгоди з результатами кваліфікаційного іспиту, особа має право оскаржити таке рішення. Встановіть відповідності:

1. Шляхом звернення до голови комісії	А. Апеляційної комісії
2. Шляхом подання заяви до	Б. До Мінагрополітики
3. Рішення Апеляційної комісії приймається	В. упродовж 10 днів після оголошення результатів
4. Рішення приймається головою комісії	Г. протягом одного місяця від дня знаходження скарги

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод навчання — взаємопов'язана діяльність викладача та студентів, спрямована на засвоєння студентами системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток.

При підготовці студентів використовуються такі методи навчання: організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності; стимулювання і мотивації навчальної діяльності; контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

До цієї групи належить сукупність методів (словесні, наочні, практичні), спрямованих на передачу і засвоєння студентами знань, формування умінь і навичок.

1. Словесні методи навчання

Головна їх особливість у тому, що інформація подається студентам через слово викладача, а сприймання її здійснюється у процесі слухання її. Усю їх різноманітність іноді зводять до двох методів: евристичного (запитального) — бесіда; та акроматичного (викладацького) — пояснення, розповідь, лекція.

Бесіда — діалогічний метод навчання, за якого викладач за допомогою вдало поставлених питань спонукає студентів відтворювати раніше набуті знання, робити самостійні висновки-узагальнення на основі засвоєного фактичного матеріалу.

Метод бесіди реалізується за допомогою запитань — відповідей. Якщо запитання мають тільки інформаційний характер (“Що?”, “Де?”, “Коли?”), бесіда є повідомлюючою. Вона орієнтована на актуалізацію пам'яті, а мислення студентів є репродуктивним. Якщо запитання до студентів мають проблемний характер (“Чому?”, “Як Ви вважаєте?”, “Чим можна пояснити?” тощо), бесіда є евристичною, або сократичною. У цьому випадку мислення студентів творче, продуктивне. Вищий рівень евристичної бесіди — дискусія. Навчальна дискусія, яка є одним із найдинамічніших словесних методів навчання, має велике розвиваюче і виховне значення. У процесі дискусії студенти вчаться сперечатися, доводити, аргументувати, обстоювати свою думку, адекватно оцінювати себе, поважати думки інших. Бесіду, що будується на питаннях, які потребують чітких, однозначних відповідей, називають катехізічною (грец. *katechesis* — настанова, повчання). Вона має в основному догматичний характер. Вдаються до неї за потреби викладача пересвідчитися в точності засвоєння правил, законів, формулювань, алгоритмів дій.

Залежно від дидактичної мети розрізняють три типи бесід: відтворюючу, систематизуючу, евристичну. Відтворююча (контрольно-перевірююча) бесіда призначена для закріплення в пам'яті студентів вивченого матеріалу і перевірки ступеня його засвоєння. Мета систематизуючої бесіди — узагальнення і систематизація знань. Проводять на завершальних етапах вивчення теми чи розділу, на уроках узагальнення і систематизації знань. Логіка їх побудови заснована на ретроспективному аналізі (ретроспекція — установлення зв'язків між новими результатами і раніше зробленими висновками). Мета евристичної бесіди — розвиток творчого мислення студентів. Для досягнення дидактичної мети

викладачеві необхідно завдяки актуалізації опорних знань студентів створити відповідну базу для неї. Не можна розраховувати на пізнавальну і розвиваючу ефективність, якщо викладач отримуватиме лише однозначні відповіді. А така форма евристичної бесіди, як дискусія, взагалі не можлива, якщо викладач ставить перед студентами нескладні питання, що вимагають однозначної відповіді. Під час цього слід використовувати не тільки контролюючі й актуалізуючі, але й стимулюючі та діагностичні запитання. Вони повинні бути короткими й точними, стимулювати думку студента.

Пояснення — словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів, принципів дій, прикладів тощо.

Головне його завдання — розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей розвитку природи, суспільства, людського мислення. Оскільки матеріал можна пояснювати різними логічними шляхами або способами міркування, пояснення може бути індуктивним, дедуктивним, традиктивним.

Індукція — спосіб міркування, при якому висновок отримують на основі аналізу окремих фактів. Індуктивне пояснення забезпечує можливість переходу від одиничних фактів до загальних положень. Дедукція — спосіб міркування, за якого частковий висновок робиться лише логічним шляхом від загальних положень. У навчанні дедуктивні методи зводяться до вивчення спершу загальних положень (законів, правил, формул та ін.), а потім — часткових випадків або виявів загального положення.

Традукція — вид умовиводу, в якому посилення і висновки є судженнями однакового ступеня загальності (висновок від одиничного до одиничного, від часткового до часткового, від загального до загального). Різновидом традиктивного умовиводу є аналогія.

Розрізняють кілька типів пояснень: причинні, які виявляють причини певного явища, події, факту (наприклад, пояснення передумов різних історичних подій, причин виникнення фізичних, хімічних та інших явищ тощо); генетичні, що розкривають передісторію явищ; закономірні, які розшифровують зміст закономірних зв'язків, конкретних виявів закону; структурні — розкривають будову об'єкта, взаємодію його елементів (наприклад, пояснення будови машин, приладів, механізмів); функціональні — допомагають усвідомити специфіку функціонування об'єкта (наприклад, пояснення дії приладу, машини).

Щоб пояснення було результативним, потрібно створити базу пояснення, тобто — актуалізувати (оживити, відтворити в пам'яті) раніше засвоєні знання, на основі яких будуватиметься логіка пояснення.

Процес пояснення буде ефективнішим, якщо викладач забезпечить надійний та оперативний зворотний зв'язок, отримуючи інформацію від студентів про ступінь розуміння, глибину проникнення в сутність пояснюваного явища. Він забезпечує уважне спостереження викладача за пізнавальною діяльністю студентів, їх поведінкою, зосередженістю, а також ставить запитання, які дозволяють оцінити ефективність свого пояснення.

Розповідь — образний, динамічний, емоційний виклад інформації про різні явища і події.

Характеризується відсутністю взаємних питань між викладачем та студентами, незначною тривалістю (10—12 хв.), доступною формою викладу. Викладач може використовувати цитати, резюмування, наочні засоби, яскраві образні приклади, зіставлення.

Розрізняють три типи розповіді: розповідь-вступ (використовують перед вивченням нової теми для стимулювання та актуалізації опорних знань), розповідь-викладання (пояснення), розповідь-завершення (проводять після пояснення або вивчення теми з метою узагальнення вивченого, підбиття підсумків).

Лекція — інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу.

Відрізняється строгістю викладу. Читання лекцій передбачає ретельну підготовку викладача: визначення мети, складання чіткого плану, добір теоретичного й наочного матеріалу, логічний і послідовний виклад інформації. За призначенням лекції поділяють на: вступні (дають загальне уявлення про завдання, зміст дисципліни, розкривають структуру і логіку розвитку конкретної галузі науки, сприяють розвитку в студентів інтересу до предмета з метою його творчого засвоєння); тематичні (присвячують розкриттю конкретних тем навчальної програми); оглядові (головне завдання полягає у сприянні належного взаємозв'язку і наступності між теоретичними знаннями і практичними вміннями та навичками студентів. Читають перед іспитами (установча), виконанням практичних, творчих, самостійних робіт); заключні (підбивають підсумки вивченого матеріалу через виділення вузлових питань, зосередження уваги на практичному значенні здобутих знань; стимулюють інтерес студентів до вивчення дисципліни).

Метод лекції передбачає ознайомлення студентів з її планом, що допомагає стежити за послідовністю викладу матеріалу. Важливо навчити студентів конспектувати зміст лекції, виділяючи в ній головне. Це розвиває пам'ять, сприйняття, волю, вміння слухати, увагу, культуру мови.

Методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності

До цієї групи належать методи, спрямовані на формування позитивних мотивів вивчення, що стимулюють пізнавальну активність і сприяють збагаченню студентів навчальною інформацією. Їх поділяють на дві групи.

1. Методи формування пізнавальних інтересів студентів. Вони викликають позитивні дії та настрій — образність, цікавість, здивування, моральні переживання. Найпоширенішими серед методів даної групи є:

Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу. Передбачає окреслення нових знань у процесі викладання, створення атмосфери морального задоволення від інтелектуальної праці.

Метод опори на життєвий досвід учнів. Полягає у використанні викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду студентів (фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, навикишньому середовищі або в яких самі брали участь) як опори при вивченні нового матеріалу.

Метод пізнавальних ігор. Сприяє створенню емоційно-піднесеної атмосфери, засвоєнню матеріалу за допомогою емоційно насиченої форми його відтворення.

Пізнавальні ігри (ділові, рольові, ситуативні) моделюють життєві ситуації, стосунки людей, взаємодію речей, явищ. Вони можуть бути основною або допоміжною формою навчального процесу. Розвиваючий ефект досягається за рахунок імпровізації, природного вияву вільних творчих сил студентів. У виховному значенні гра допомагає студентам подолати невпевненість, сприяє самоствердженню, найповнішому виявленню своїх сил і можливостей.

Педагогічно виправдане створення для студентів ситуації успіху передбачає використання спеціальних прийомів індивідуально-особистісної підтримки. У їх різноманітті найпоширенішими є:

1. Еврика. Передбачає створення умов, за яких студент, виконуючи навчальне завдання, несподівано для себе доходить висновку, який розкриває раніше йому невідомі можливості. Отриманий результат повинен бути новий, цікавий, оригінальний, відкривати нові перспективи пізнання.

2. Навмисна помилка, або “Допоможи мені”. Передбачає використання викладачем навмисно зроблених помилок з метою привернути увагу студентів, звернення до них за допомогою, що пробуджує почуття гідності (знайшов помилку викладача), стимулює бажання вчитися.

Диспут (від лат. *disputo* — досліджую, сперечаюсь) — публічна суперечка на наукову чи суспільно важливу тему та навчальна дискусія (від лат. *discussio* — розгляд, дослідження) — суперечка, обговорення певного питання. Базується на обміні думками між студентами, викладачами й студентами, що вчить їх мислити самостійно, сприяє розвитку аналітичних навичок.

Навчає мислити самостійно, розвиває здатність до виваженої аргументації та поважання думки інших. Розрізняють види дискусій:

- дискусія, що виникає під час вирішення певної проблеми групою;
- дискусія, скерована на формування моральних та ідейних переконань;
- дискусія, метою якої є обґрунтування наукових положень, що вимагають попередньої підготовки студентів за першоджерелами.

Серед різноманітних форм дискусій найпоширенішими є:

- симпозіум — обговорення, у процесі якого учасники виступають з повідомленнями, представляючи власну позицію, відповідають на запитання колег.

- дебати — обговорення, побудоване на основі заздалегідь запланованих виступів учасників, які представляють дві команди-суперниці; після виступів команди відповідають на запитання, вислуховують спростування своїх аргументів тощо;

- судові засідання — обговорення, що імітує судовий розгляд справи.

2. Метод стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні.

Передбачає показ студентами суспільної та особистої значущості вивчення; висунення вимог, дотримання яких означає виконання ними свого обов'язку; привчання їх до виконання вимог; заохочення до сумлінного виконання обов'язків; оперативний контроль за виконанням вимог і в разі потреби — вказівки на недоліки та зауваження.

Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності

Методи контролю забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення у навчально-пізнавальній діяльності студентів та про ефективність праці викладача.

Залежно від форми контрольних завдань (проходження інформації між викладачем і студентами) перевірка може бути усною, письмовою, графічною і практичною.

Метод усного опитування. Є найпоширенішим і найбільш ефективним. Його використовують при вивченні майже всіх предметів. Полягає у з'ясуванні рівня знань студента завдяки прямому контакту з ним під час перевіркової бесіди.

Письмовий контроль. Особливістю письмової контрольної роботи, порівняно з усною перевіркою, є глибина відповідей на запитання і виконання практичних дій, більша тривалість її проведення і підбиття підсумків. Її проводять у формі письмових відповідей на запитання, письмового розв'язання задач, які дають змогу оперативно визначити якість знань студентів.

Тестові методи перевірки знань. Вони становлять систему завдань для оцінювання знань студента за допомогою кількісних норм. Здебільшого передбачають вибір особою, яка проходить тестування, однієї з кількох запропонованих відповідей.

Іспити. Іспити, як і інші види перевірки успішності, підвищують відповідальність викладача і кожного студента за свою роботу, сприяють систематизації вивченого, вихованню в студентів вимогливості до себе тощо.

8. Форми контролю

Одним із обов'язкових елементів навчального процесу є систематичний поточний контроль засвоєння знань та підсумкова оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу і вміння використовувати ці знання на практиці.

Контроль за засвоєнням дисципліни проводиться постійно і поділяється на три види: вхідний, поточний, підсумковий.

Вхідний – за тестовими завданнями на знання основних юридичних категорій та понять в галузі правознавства.

Поточний – проводиться у формі контрольних робіт, що складаються з тестових завдань, теоретичних та практичних занять в розрізі тем окремих змістових модулів, а також опитування на практичних заняттях.

Підсумковий – здійснюється за кредитно-модульною системою оцінювання знань і умінь студентів.

ДФН - 2 курс 3 семестр підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про

екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про введення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність: Закон України від 17.06.2004 р. № 1807-ІУ. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 38. Ст. 470.

2. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 24.04. 1993 р. № 3116-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 21. Ст. 218.

3. Про племінну справу у тваринництві: Закон України від 15.12.1993 р. № 3691-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 2. Ст. 7.

4. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12. 1993 р. № 3687-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7. Ст. 32.

5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-ІV. Офіційний вісник України. 2003. № 11. Ст. 461.

6. Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: постанова Кабінету Міністрів України від 02.09. 2015 р. № 667 (в редакції постанови [№ 838 від 11.09.2019](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-п)). URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-п](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-п)

7. Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: постанова Кабінету Міністрів України від 20.08. 2014 р. № 459 (в редакції постанови № 838 від 11.09. 2019 р.). URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-п](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-п)

8. Про затвердження Порядку надання всеукраїнській громадській професійній організації статусу саморегулювальної організації: постанова Кабінету Міністрів України від 18.11. 2009 р. №1221. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1221-2009-п>

9. Про затвердження положень про реєстри сільськогосподарських дорадчих служб та сільськогосподарських дорадників і експертів-дорадників: постанова Кабінету Міністрів України від 03.07. 2006 р. № 897. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/897-2006-п>

10. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки сільськогосподарської дорадчої служби: постанова Кабінету Міністрів України від 19.09. 2007 р. №1131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1131-2007-п>

11. Положення Про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства: постанова Кабінету Міністрів України від 20.08. 2014 р. № 459 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України № 838 від 11.09. 2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-п>

12. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів: постанова Кабінету Міністрів України від 29.04. 2015 р. № 300 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 03. 03. 2020 р. № 202). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/№300-2015-п>

13. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами: наказ Міністерства фінансів України № 1407 від 24.12.2012 р. (редакції наказу № 440 від 22.10.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0130-13>

14. Про затвердження вартості соціально спрямованих дорадчих послуг: наказ Міністерства аграрної політики України та Міністерства економіки України від 21.11. 2007 р. № 816/394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1330-07>

15. Про затвердження Порядку та умови проведення конкурсу з надання соціально спрямованих дорадчих послуг: наказ Міністерства аграрної політики України від 12.03.2008 р. № 135. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0289-08>

16. Галич О.А., Сосновська О.О. Сільськогосподарське дорадництво: [навч. посіб. для студ. ВНЗ]. К. : Центр навч. літ., 2007. 368 с.

17. [Корінець Р. Я. Сільськогосподарське дорадництво: запитання та відповіді / Інститут сільського розвитку. Київ. 2003. 27 с.](#)

18. Кудінов І. П. [Організація навчання в організаційно-консультаційній діяльності: Навч. посібник. 2010. 228 с.](#)

19. [Словник-довідник з дорадництва/За заг.ред. Т.П. Кальної-Дубінюк, Р. Я. Корінець. Львів. 2008. 208 с.](#)

20. Світличний О. П. Довідник практичних рекомендацій порядку утворення та державної реєстрації суб'єкта господарської діяльності. Видавництво НУБіП України. 2016. 50 с.

21. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: Підручник. Вид. 2, змін. і доп. К.: НУБіП України. 2017. 355 с.

22. Шмідт Р. Становлення сільськогосподарських дорадчих служб в Україні: [посібник]. К. : Міністерство аграрної політики України. 2002. 88 с.